

Nr 195.

Av herrar **Hallén** och **Jacobson** i Vilhelmina, om beredande av familjepension åt efterlevande till vissa polismän, m. m.

Efterlevande till anställda i allmän tjänst äro i allmänhet tillförsäkrade familjepension.

För de statsanställdas efterlevande regleras denna rätt i utfärdade familjepensionsreglementen. För landstingens anställda är frågan löst efter ungefär samma grunder som för de statsanställda. Efterlevande till avlidna tjänstemän anställda hos städer och köpingar ha hittills i allmänhet varit tillförsäkrade familjepension. Genom en nyligen mellan Svenska stadsförbundet och de kommunalanställdas organisationer träffad överenskommelse om ett normalpensionsreglemente har bl. a. frågan om familjepension lösts för alla anställda, således både tjänstemän och arbetare, i städer och köpingar. För landskommunernas anställda pågå för närvarande mellan Svenska landskommunernas förbund och vederbörande personalorganisationer förhandlingar om ett normalpensionsreglemente. Härigenom väntas familjepensionsfrågan bli löst även för de kommunalanställda på den egentliga landsbygden.

För vissa grupper av arbetstagare, främst kommunalanställda, finnes möjlighet för huvudmännen att erhålla statligt stöd för ordnandet av pensioneringen av sina anställda genom anslutning till statens pensionsanstalt (SPA). Hit räknas bl. a. de ordinarie polismän, för vilkas avlönande statsbidrag utgår jämlikt 15 §, 2 mom., i lagen om polisväsendet i riket.

Rätten till familjepension tillerkändes i princip dessa polismäns efterlevande först i samband med de ändringar, som efter riksdagens hörande år 1938 vidtogos i reglementet för SPA. För de polismän, som den 30 juni 1938 voro innehavare av befattning vid polisväsendet och vilkas tjänster då voro anmälda till delaktighet i SPA, gällde enligt övergångsstadgandena, att bestämmelserna om familjepension ej skulle äga tillämpning, såvida ej vederbörande före den 1 januari 1939 hos SPA anmälde sig vilja underkasta sig familjepensionsbestämmelserna.

En del polismän uraktlätto att göra sådan anmälan till SPA. Skälet var, enligt vad som erfarits, främst, att man till följd av den på den tiden i allmänhet ganska låga lönesättningen ej ansåg sig ha råd att betala de föreskrivna pensionsavgifterna, framför allt då den ofta mycket stora engångsavgiften. Den löpande avgiften blev dessutom per år högre än den obligatoriska tjänstepensionsavgiften, på grund av att befattningshavaren själv skulle betala hela kostnaden. Polisdistriktet var således ej skyldigt att

bidraga med avgifter till familjepensioneringen. En del polismän ha, sedan anmälningstiden utgått, begärt att få dispens från bestämmelserna för att få rätt till familjepension genom att erlægga den engångsavgift som erfordrats. Kungl. Maj:t har alltid avslagit dessa framställningar.

Fr. o. m. den 1 januari 1950 gäller ett nytt SPA-reglemente, vilket är så utformat, att det även i fråga om familjepension är gällande från nämnda dag för all i SPA pensionsförsäkrad personal. Därmed ha även de polismän, som 1938 ej anmälde sig till delaktighet i familjepensionsrätten och alltjämt vid reglementets ikraftträdande voro kvar i tjänst, erhållit familjepensionsrätt för sina efterlevande. I händelse av frånfälle utgår emellertid familjepension endast med det belopp, som motsvarar den tjänstetid vederbörande har kvar till pensionsåldern efter reglementets ikraftträdande, såvitt ej polisdistriktet, med eller utan medverkan av befattningshavaren, erlagt engångsavgift för de tjänstår, som kunnat få tillgodoräknas före reglementets ikraftträdande. Genom tillkomsten av det senaste SPA-reglementet föreligger alltså, i motsats till tidigare ordning, möjlighet till familjepensionsförsäkring för tid före den 1 januari 1950. Det problem, som före detta datum föranlett polismännen att hos Kungl. Maj:t begära dispens, är därmed numera löst generellt och i positiv riktning.

Under tiden efter den 30 juni 1938 ha en del av de polismän, som ej utnyttjade sin rätt att bli familjepensionsförsäkrade, avlidit. Deras efterlevande ha därför ej kommit i åtnjutande av någon pension. Dessa erfara nu, att deras avlidna makars kolleger, vilka fortfarande äro kvar i tjänst, fått sig tillerkänd familjepensionsrätt till sina efterlevande. Det är ju fullt förklarligt, om de förra tycka, att de oförskyllt bli utan familjepension. De ha ju själva icke någon direkt skuld i att deras avlidna män ej begagnat sig av den formella rätten till familjepension, och de kanske bättre än de skulle kunna intyga, att löneförmånerna tidigare voro så tilltagna, att det då var svårt undvara beloppet för familjepensionsavgiften. Härtill kommer, att även om principen var den, att befattningshavaren själv skulle svara för hela familjepensionskostnaden, så är det ofrånkomligt att staten, efter hand som tiden gått, i de fall familjepension blivit aktuell, fått träda emellan med allt större belopp på grund av att grundbeloppen i 1919 års SPA-reglemente måst ökas med de till följd av penningvärdesförsämringen ökade dyrtidstilläggen. Detta ha de familjepensionsförsäkrades efterlevande fått tillgodoräkna sig utan motprestation från vare sig polisdistriktet eller den avlidne.

Billighetsskäl tala för att staten i detta fall bör träda hjälpande emellan. Riksdagen har årligen beviljat pensioner och understöd till änkor efter personer, som helt eller delvis fullgjort statliga funktioner. Det synes därför vara skäligt att så sker även i detta fall, i all synnerhet som efterlevande till de personer, som innehåft allmän tjänst, numera vanligen erhålla pen-

sion. Frågan torde ej ha någon prejudicerande betydelse för framtiden, alldenstund antalet pensionsfall kunna avgränsas till efterlevande till polismän, som vid sin död voro anställda i polisdistrikt på landsbygden eller som efter pensionsavgången avlidit under tiden 1 juli 1938—31 december 1949.

Som utgångspunkt vid beräkning av pensionens storlek bör tagas det belopp, som skulle ha utgått, därest vederbörande varit familjepensionsförsäkrad i SPA fr. o. m. den 1 juli 1938 och vederbörlig engångsavgift blivit erlagd. Det sålunda erhållna grundbeloppet bör reduceras något med hänsyn tagen till att några avgifter för familjepensionering ej erlagts.

Undertecknade motionärer föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad ovan anförts och efter ansökan bevilja familjepension till efterlevande till i statens pensionsanstalt tjänstepensionsförsäkrad polisman, som under tiden 30 juni 1938—31 december 1949 avlidit och därvid varit antingen anställd som polisman i polisdistrikt, till vilket statsbidrag utgått för avlöningskostnaderna, eller också pensionsavgången från dylikt polisdistrikt under nämnda tid,

och att pensionerna skola utgå från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Stockholm den 24 januari 1952.

Harald Hallén.

Uddo R. Jacobson.
